

Khai thác hiệu quả việc sử dụng mạng xã hội facebook trong học tập của học sinh, sinh viên Trường Cao đẳng Xây dựng Nam Định

Phạm Thị Vui*

*ThS. Trường Cao đẳng Xây dựng Nam Định

Received: 28/8/2024; Accepted: 09/9/2024; Published: 18/9/2024

Abstract: From determining the position and role of the social network Facebook in the learning process of students; This article presents the current situation and proposes some basic solutions to effectively exploit the use of Facebook social network in the learning process of students at Nam Dinh Construction College today.

Keywords: Students, students; social network; social network Facebook.

1. Đặt vấn đề

Trong thế giới ngày nay không thể phủ nhận, vai trò, tiện ích mà mạng xã hội (MXH) mang lại cho con người. Tuy nhiên, ở góc độ nào đó, MXH còn tồn tại một số hạn chế, tác động tiêu cực đến lối sống con người nói chung và của học sinh, sinh viên (HSSV) nói riêng trong đó có HSSV trường Cao đẳng Xây dựng Nam Định (CĐXDND). Việc truy cập vào các trang mạng xã hội không vì mục đích học tập và giải trí lành mạnh làm HSSV mất nhiều thời gian và ảnh hưởng đến học tập. Tuy nhiên, nếu biết sử dụng một cách hiệu quả thì MXH sẽ tạo môi trường tốt cho HSSV mở rộng kiến thức về nhiều lĩnh vực học thuật cũng như trong cuộc sống. Vì vậy, bài viết này nhằm đưa ra một số biện pháp khai thác hiệu quả MXH trong học tập đối với HSSV trường Cao đẳng Xây dựng Nam Định hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Vị trí, vai trò của mạng xã hội Facebook đối với quá trình học tập của HSSV

Facebook vào Việt Nam năm 2008 và sự gia tăng lượng người sử dụng nhanh hàng đầu thế giới. Từ một phiên bản nội bộ của trường Đại học Havard bởi sinh viên Mark Zuckerberg, đến nay Facebook đã trở thành mạng xã hội thành công nhất thế giới với gần 3 tỉ người sử dụng, đưa người sáng lập của nó trở thành tỉ phú trẻ tuổi nhất hành tinh.

Facebook được xem là cuộc sống thứ 2 của rất nhiều người, trong đó có một bộ phận không nhỏ HSSV Việt Nam. Theo thống kê: Số lượng người sử dụng Facebook tại Việt Nam hiện nay khoảng 66,6 triệu người; trung bình cứ 3 giây có một người dân Việt Nam đăng ký tài khoản Facebook. Độ tuổi sử dụng mạng xã hội Facebook chủ yếu là từ 16 đến

64. Đặc biệt, có nhiều HSSV sử dụng Facebook, và dường như nghiện nó. Họ sử dụng Facebook để kết bạn, chia sẻ cảm giác, ý tưởng, trò chơi hình ảnh, video, âm nhạc,...

Với những tính năng công nghệ ưu việt, độ tương tác cao, ứng dụng đa dạng, Facebook đang trở thành MXH phổ biến và được ưa chuộng nhất ở Việt Nam. Do đó, chúng ta có thể định hướng quá trình sử dụng Facebook biến nó trở thành một công cụ hỗ trợ học tập hiệu quả dành cho HSSV hiện nay.

2.2. Thực trạng việc sử dụng MXH Facebook của HSSV trường CĐXDND

Nhóm tác giả đã tiến hành khảo sát 56 HSSV các hệ tại các địa điểm khác nhau của trường CĐXD Nam Định để tìm ra câu trả lời về việc “Bạn có tham gia sử dụng MXH Facebook hay không?” thì có đến 50/56 ý kiến “có tham gia”, chiếm tỉ lệ 89,3%. Kết quả khảo sát đã phản ánh tỉ lệ cao HSSV tham gia sử dụng MXH Facebook và hầu như bạn nào cũng có riêng ít nhất 1 tài khoản Facebook để tham gia chia sẻ, cập nhật thông tin, hình ảnh và giao lưu kết bạn.

Về mức độ thời gian tham gia sử dụng Facebook, đa số các bạn đã sử dụng Facebook trên 1 năm (50/56 bạn, chiếm 89,3%). Qua đó, phản ánh sự gắn bó lâu dài của các bạn HSSV trường CĐXDND đối với Facebook.

Có một bộ phận không nhỏ HSSV có thói quen truy cập MXH với thời gian khá lớn. Qua khảo sát cho thấy có tới 30% số HSSV dùng tới hơn 5 giờ/ngày để vào mạng, lướt Facebook. Mức độ phổ biến nhất là từ 3 giờ đến 5 giờ mỗi ngày để truy cập mạng chiếm 36%, số người được dùng ít hơn 1 giờ mỗi ngày truy cập mạng chỉ chiếm có 8%, điều đó cho thấy tỉ lệ HSSV phụ thuộc vào MXH Facebook là khá lớn, các

em vào mạng như một thói quen khó bỏ, thậm chí không có mục đích rõ ràng và chỉ để cho thời gian chóng qua...

2.2.1. Những tác động tích cực của MXH Facebook đối với HSSV trường CĐXDND

- Kết nối, trao đổi thông tin nhanh chóng, thuận tiện.

HSSV trường CĐXDND đến từ nhiều vùng, nhiều địa phương khác nhau, sử dụng MXH Facebook có thể giúp các em biết được nhiều thông tin về bạn bè hoặc người thân bằng cách kết bạn trên mạng xã hội. Một sinh viên có thể có rất ít bạn trong thực tế, song lại có hàng trăm bạn, thậm chí hàng nghìn bạn trên mạng xã hội. Bên cạnh đó, Facebook với chức năng tạo nhóm đã giúp cho các em có thể kết nối với nhau để trao đổi thông tin học tập. Thay vì phải gặp nhau trực tiếp để trao đổi thông tin như những cách thông thường thì bây giờ các bạn có thể ở nhà mà vẫn có thể trao đổi thông tin bài học, các bài thảo luận nhóm với nhau qua mạng xã hội.

- Tiếp nhận thông tin, học hỏi kiến thức, kỹ năng ở mọi lúc, mọi nơi

Thông qua các điểm truy cập như máy tính cá nhân, máy tính xách tay, máy tính bảng, điện thoại di động thông minh... biến Facebook thành môi trường học cho phép người học học được ở mọi lúc, mọi nơi. Việc HSSV có thể chủ động về thời gian và địa điểm cho việc học của mình góp phần tăng tính độc lập của họ theo chiều hướng cá nhân hóa việc học. Cũng chính nhờ tham gia cộng đồng mạng này, HSSV đang ngày càng trở nên hoàn thiện hơn với những kỹ năng cơ bản cần thiết trong cuộc sống hiện đại như sử dụng ngoại ngữ, cách giao tiếp văn minh...

- Mang đến lợi ích về sức khỏe và sự hưng phấn

Cũng theo trải nghiệm của nhóm nghiên cứu, chúng tôi nhận thấy, mỗi một nút like hoặc một bình luận tích cực nhận được sau khi đăng tải cập nhật có vai trò như một món quà khích lệ não bộ người dùng (đặc biệt là HSSV).

- Bày tỏ quan niệm cá nhân

Trải qua rất nhiều hoạt động căng thẳng trong học tập và cuộc sống, mỗi con người cần bày tỏ và cần nhận được sự sẻ chia để chúng ta cảm thấy thanh thản hơn. Thế nhưng việc chia sẻ vấn đề của mình ngoài đời thực đôi khi trở nên khó khăn với một số người ít nói. Chính vì thế việc viết ra những suy nghĩ của mình qua bàn phím máy tính sẽ giúp chúng ta giải tỏa được phần nào. Ai sẽ luôn sẵn sàng hỏi bạn câu: “Bạn đang nghĩ gì?” nếu không phải là mạng xã hội?

- Giải trí

Chắc chắn trong lịch sử văn minh loài người, chưa bao giờ có thời đại nào mà bạn lại được giải trí dễ dàng, thuận tiện và thoải mái như hiện nay. Sử dụng Facebook, HSSV có thể dễ dàng đọc truyện, xem phim, nghe nhạc, chơi game... hoàn toàn miễn phí với chất lượng cao. Với lợi ích vượt bậc của mình, MXH Facebook đang trở thành phương tiện truyền thông thực sự sinh động, phong phú, hấp dẫn và bộc lộ khả năng hoàn toàn có thể thay thế vị trí của nhiều kênh thông tin khác trong tương lai.

2.2.2. Những tác động tiêu cực của MXH Facebook đối với HSSV trường CĐXDND

Theo kết quả khảo sát trên, trung bình một ngày HSSV sẽ mất từ 3 đến 5h cho việc truy cập Facebook ở mọi lúc, mọi nơi. Điều này đồng nghĩa với việc các em mất quá nhiều thời gian vào thế giới ảo, không dành thời gian cho nghỉ ngơi hay cố gắng cho những hoạt động thực. Do quá chú tâm vào MXH có thể làm phân tâm HSSV, dễ dàng làm người ta quên đi mục tiêu thực sự của cuộc sống. Như nhiều giảng viên hay than phiền, một số HSSV dùng mạng xã hội trong lớp mà không nghe giảng bài hay thậm chí không đi học. Ngoài ra, việc sử dụng quá nhiều thời gian cho Facebook ở bất kì đâu và bất kì lúc nào khiến cho HSSV không tập trung vào hoạt động chính là hoạt động học tập nữa, điều đó khiến kết quả học tập của các em không như mong đợi.

Mặt khác, do nguồn thông tin trên mạng không có ai giám sát, kiểm duyệt nên còn tràn lan rất nhiều thông tin sai lệch, văn hóa phẩm đồi trụy, trong khi giới trẻ còn chưa đủ nhận thức để sàng lọc thông tin, dễ dẫn đến nhận thức lệch lạc, kéo theo đó là hành động sai lầm như: giết người, nghiện hút, mại dâm...

Những nguyên nhân không kiểm soát - “nghiện Facebook” là:

+ Khoảng 67% người dùng mạng xã hội cho biết nguyên nhân gắn bó với các trang này là để trò chuyện với bạn bè, gia đình hiện tại cũng như bạn bè cũ.

+ Cập nhật status: Status giúp bạn thể hiện bản thân, chia sẻ thông tin hay đơn giản là để than phiền về cuộc sống. Bạn luôn muốn người khác quan tâm tới status của mình để giao tiếp nói chuyện. Khi các status của bạn ngày càng được quan tâm thì bạn sẽ chăm chỉ cập nhật status như một phản xạ.

+ Các thiết bị di động như smartphone ngày càng phổ biến, đây là một công cụ giúp bạn truy cập Facebook mọi lúc, mọi nơi và ngày càng làm cho bạn nghiện hơn.

+ Trong phần lớn thời gian lướt trên Facebook ta thường để lại ở đâu đó một số like và comment.

Chúng ta like hay comment có thể vì bài viết đó rất ý nghĩa, bổ ích hay đơn giản là đáp lại ai đó để có thêm những mối quan hệ gần gũi, thân thiết hơn.

+ Một số người “Tự sướng” rồi đăng ảnh lên Facebook, nếu cứ “Tự sướng” liên tục sẽ tạo ra một thói quen khó mà bỏ và nó cũng làm bạn nghiện Facebook hơn.

+ Bí mật theo dõi ai đó: Chỉ cần nhấn nút kết bạn hay theo dõi ai đó rồi thì với vài click chuột bạn có thể biết họ đang làm gì mà chẳng để lại chút dấu vết nào. Rất nhiều người lên Facebook chỉ để theo dõi xem ai đó đang làm gì.

+ Các ứng dụng bói toán, thống kê rất được yêu thích trên Facebook. Game trên Facebook cũng rất thú vị, khi chơi game, bạn dễ dàng tương tác với bạn bè của mình mà không phải “tự ki” bên chiếc di động.

2.3. Những giải pháp nhằm khai thác hiệu quả việc sử dụng MXH Facebook trong quá trình học tập của HS, SV trường CĐXDND

2.3.1. Đối với HS, SV

- *Thứ nhất*, đối với HSSV, những người dùng Facebook nói riêng và MXH nói chung, để khai thác hiệu quả việc sử dụng MXH Facebook cần đảm bảo một số yêu cầu sau:

+ Nâng cao kỹ năng quản lý thời gian, hành vi của mình trong và thời gian sử dụng mạng xã hội.

+ Lựa chọn và biết cách chọn lọc những thông tin phù hợp để phục vụ cho bản thân.

+ Tránh để các thông tin tiêu cực, những trang mạng không lành mạnh ảnh hưởng môi trường MXH.

+ HSSV cần sắp xếp thời gian hợp lý dành cho học tập và sinh hoạt cá nhân của mình.

- *Thứ hai*, sử dụng MXH hiệu quả cần có sự định hướng.

+ Mỗi cá nhân hãy tự hỏi xem bạn sử dụng Facebook để làm gì hay lí do đầu tiên để bạn quyết định đăng kí một tài khoản Facebook là gì?

+ Tự hoạch định cho bản thân khung thời gian hợp lí, cân bằng được giữa công việc, học tập và giải trí. Chỉ dành thời gian cho Facebook khi bạn thật sự rảnh rỗi hay muốn giải tỏa căng thẳng, mệt mỏi.

2.3.2. Đối với GV

Có rất nhiều nghiên cứu khoa học đã được thực hiện xung quanh Facebook để tìm ra yếu tố hấp dẫn của MXH này cũng như những thú tiềm tàng bên trong đó. Kết quả nghiên cứu hàm ý rằng việc khai thác MXH Facebook trong giảng dạy là khả thi và sẽ tác động tích cực lên hiệu quả giảng dạy và quá trình học tập của HSSV. Tuy nhiên GV cũng cần phải thiết

kế các hoạt động và có cơ chế phù hợp để khuyến khích HSSV tham gia tích cực hơn vào các hoạt động tương tác của môn học.

Đặc biệt, khi HSSV đi thực tập, hoặc khi giảng viên đi dạy tại các địa điểm liên kết thì việc thành lập các Group trên Facebook là một ý tưởng khả thi. Với tính năng chia sẻ hình ảnh, video, tài liệu, Facebook cho phép xây dựng một lớp học online, mọi tính năng hỗ trợ giao tiếp và hoạt động nhóm trong học tập từ xa hoàn toàn có thể được đáp ứng.

2.3.3. Đối với các Phòng, Khoa chuyên môn, các tổ chức chính trị - xã hội khác của nhà trường

- *Thứ nhất*, trường CĐXDND có thể sử dụng Facebook như một công cụ để kết nối HSSV. Qua đó, HSSV trường vô hình có thể thúc đẩy về hình ảnh của nhà trường. Hơn nữa, các Phòng, Khoa chuyên môn có thể ban hành chính sách khuyến khích HSSV tương tác với các khoa thông qua Facebook để tận dụng cơ hội cũng như lợi ích của các trang web MXH (Facebook).

- *Thứ hai*, Ban giám hiệu, phòng Đào tạo, Đoàn thanh niên nhà trường cũng cần tham gia vào quá trình định hướng tư tưởng, chính trị cho HSSV trên các kênh thông tin qua website, Facebook.

- *Thứ ba*, phòng Đào tạo, GV chủ nhiệm các lớp cũng cần tăng cường việc quản lý sát sao việc sử dụng điện thoại của HSSV trong giờ học. Các biện pháp sử dụng là tuyên truyền, định hướng và xử lý nghiêm khắc các trường hợp vi phạm nội quy, quy chế nhằm xây dựng hình ảnh một giảng đường chất lượng.

3. Kết luận

MXH Facebook căn bản là một phần của xã hội ngày nay. Nó đã, đang và sẽ mang đến cho cuộc sống của con người ngày càng nhiều những tiện ích thú vị. Tuy nhiên, để khai thác hiệu quả MXH trong dạy - học hiện nay phải đi đôi với việc đổi mới nội dung, phương pháp giảng dạy và kiểm tra - đánh giá theo hướng lấy HSSV làm trung tâm, người thầy chỉ đóng vai người tư vấn, chỉ đạo và hỗ trợ khi cần thiết. GV cần phải thiết kế các hoạt động tương tác giữa HSSV, như thảo luận, tranh luận, chia sẻ tài liệu, một cách có hệ thống và có chính sách khuyến khích phù hợp để thúc đẩy các em tham gia.

Tài liệu tham khảo

1. Lê Thị Dung, Mai Thanh Thảo, *Ảnh hưởng của mạng xã hội đến thanh thiếu niên trong thời đại đa truyền thông*.

2. Bùi Thế Duy, *Nhận diện những tác động tiêu cực của internet đối với giới trẻ*.

3. Nguyễn Hoàng, *Báo động “văn hóa mạng xã hội” trong giới trẻ*.